

TÜRKİYE’de ASLAN BALIĞI AKINI, NEDEN ENDIŞELENMELİ ve NELER YAPILMALI. KARAYİP AKININDAN ÖĞRENİLENLER.

Türkiye için Hint Pasifik menşeli balıklar yeni olmasa da, yeni akıncı için alarm zilleri çalmalı, aslan balığı adıyla da bilinen şeytan ateş balığı (*Pterois miles*)!!!

Bu tür ile karşılaşan herkes kalan balıkçılık ve ekosistem kararlılığının korunması için onları yakalamaya çalışmalı. Bu çılgın yırtıcı canlılar diğerleri ile birleşebilir, üstünlük sağlayabilir, yerel balık popülasyonlarını çok kısa bir sürede yok edebilir.

GERÇEKLER

Akının Tarihçesi

Şeytan ateş balığı yada genel adıyla aslan balığı ilk kez Lübnan’da 2012 yılında görüldü. 2014’e gelindiğinde, Doğu Akdeniz’de yerleşmiş ve dağılımını kuzeye doğru Türkiye’ye kadar genişletmişti, ilk kez İskenderun körfezinde görüntülendi. Aynı yıl Demre’den Kaş’a kadar olan Antalya sahilinde görüldüğü rapor edildi. 2015’te batıda Fethiye’ye, 2018’de Datça’ya ulaşmıştı ve şimdi 2019 baharında Ege Denizi ve Bodrum’a doğru genişliyor. Muhtemelen ya 2014 yılında genişletilen Süveyş Kanalı’ndan yüzerek geldi ya da Süveyş Kanalı’ndan gelen büyük gemilerin balast sularıyla larva formunda geldi.

Bu türler tarihteki en kötü deniz ekolojik felaketine yol açarak Karayip Denizini işgal ettiler. Bazı yerlerde her yüz metrekarede 800 ferdi bulunabiliyor. 1 metreden +300 metre derinliğe kadar geniş bir doğal ortam çeşitliliğinde yaşıyorlar, çok egzotik ve yeni oldukları için bir çok tür ne kadar vahşi yırtıcı hayvanlar olduklarını anlayana kadar çok geç oluyor.

AVCI EKSİKLİĞİ

Doğal avcılarının popülasyonlarını kontrol altında tuttuğu Hint Pasifiği ve Kızıl Deniz gibi kendi doğal yaşam alanlarında tehlike arz etmiyorlar. Kendi doğal ortamlarında aslan balığı yiyerek aslan balığı popülasyonlarını kontrol altında tutan köpek balıkları, büyük orfozlar ve mürenler gibi büyük avcılar burada ekstrem derecede az buldukları için bu yayılımın kontrolünde yardımcı olamayacaklar. Gerçekte, kendi istila edilmiş doğal ortamlarında aslan balığı yiyen ve yakalayan yırtıcı balığa ilişkin kayıt yok. Bununla birlikte Doğu Akdeniz besinler açısından oldukça zayıf olduğundan deniz canlılarının yaşamını pek de destekleyemiyor. Ayrıca, dünyadaki en çok balık avcılığı yapılan bölgelerden biri!

Besleme ve Diyet

Bir kaç hafta içinde diğer balık türlerini %80 azaltacak derecede hızlı kapasitede oldukları için "okyanusların süpürgesi" olarak adlandırılabilirler.

Karayip akını bize, en çok vücutlarının yarısı büyüklüğünde olmak üzere ağızlarına sığdırdıkları gelişigüzel her şeyi yediklerini öğretti. Mideleri normal büyüklüğünün 30 katı kadar genişleyebiliyor ve karınları doyana kadar yiyorlar. Karayiplerde yapılan çalışmalarda midelerinde balıklara ek olarak yumuşakçalar ve diğer omurgasızlar gibi 165'den fazla tür bulundu. Yiyecek bulamadıklarında açlıktan ölmezler. Aslan balıkları neredeyse metabolizmalarını tamamen durdurarak ve bu sürede sadece ağırlıklarının %10'unu kaybederek, 3 ay hiç bir şey yemeden yaşayabilirler!

Ömür & Üreme

Süpürge olmanın yanısıra aynı zamanda neredeyse yumurta fabrikası gibidirler. Karayiplerde bir dişi aslan balığı yıl boyunca, her dört günde bir, 10.000 ile 30.000 arası yumurtlayacak kadar

yüksek bir üreme oranı gösterir. Akdeniz’de daha soğuk olan kış deniz suyunun yıl içinde yumurtlamayı azaltacağı umulmaktadır fakat bu henüz araştırılmaktadır.

Aynı zamanda sadece 1 yaşındayken çok genç olgunlaşırlar ve 15 yıla kadar yaşayabilirler! Her dişi gelişiminin bazı aşamalarında yumurta taşır. Yumurtaları diğer balıkların yemesini caydırıcı bir kimyasal içerir. Bu nedenle küçük bir alanda bulunan bir teki bile doğal dengeyi ciddi şekilde bozabilir. Aynı zamanda bir çok parazitlere ve hastalıklara karşı yüksek dirençleri vardır, bu da popülasyonlarının kontrolünü daha da güçleştirmektedir.

Maliyetler

Türkiye’deki vahşi deniz balıkçılığı düşüşte olduğu için en azından son 25 yılda büyük bir baskı altındadır. Akdeniz ve Ege kıyılarındaki binlerce balıkçı işletmesinin maliyetleri artmaya devam ederken, artık her yıl daha az balık yakalabiliyorlar. Görüşme yapılan bir çok balıkçı artık balıkçılıktan kar elde edemediklerini ve hep birlikte balıkçılık endüstrisinden el çekmeyi istediklerini belirttiler. Eğer aslan balığı popülasyonu kontrolsüzce artmaya devam ederse balıkçılıktaki düşüşler ve yerel ticari balıklar üzerindeki baskı, küçük ölçekli balıkçılık sektörünün sona ermesine neden olabilir, işsizliği artırıp balıkçılığa bağımlı olan sahil insanlarının olası açlığına neden olabilir.

Karayiplerde yerel bir çok türün soyunun tükenmesine neden olup deniz ekosisteminin dengesizliğini artırdılar, böylece diğer baskılardan kurtulmayı zorlaştırdılar.

Neler Yapılabilir!

Deniz içindeki kafeslerde ya da havuzlarda yetiştirilen, antibiyotik ve parazit yüklü kültürlü balık yemeyi dert etmiyorsanız bu sizi rahatsız etmeyebilir. Ama etmeli! Çünkü vahşi balıklar ortak faydadır, hepimize aittirler ve korunmalı, mümkün olan her yerde yardım edilmelidir.

Bu, aslan balığı popülasyonunun kontrol edilmesine yardım edebilecek herkese bir uyarı ve ricadır. Tüm tüplü dalgıçlara, balıkçılara, zıpkıncılara, yüzücülere rastladıkları her aslan balığını öldürmelerini ve ortadan kaldırmalarını rica ediyoruz. Aslan balıkları insanlara saldırmazlar, uyuşuk ve inanılmaz derecede kolay yakalanan balıklardır. Sadece sırt dikenlerine dokunmamaya özen gösteriniz.

Örneğin, Karayip Denizindeki Belize’de aslan balığı yayılımını kontrol altına almaya çalışan bir dalgıç, sadece bir dalış bölgesinde, bir saatte 121 aslan balığı öldürdü. Kontrol altına alınmadıkları takdirde yayılımları/istilaları bu kadar kötü olabiliyor.

Florida’da 18-19 Mayıs 2019’da aslan balığı öldürmek için şimdiye kadarki en geniş balık avlama yarışması organizasyonu yapıldı ve yerel balıkçılığın büyük yararına olarak 14.000’den fazla aslan balığı yakalandı. Sadece hedeflendirilmiş öldürme bu türün akını/istilasını kontrol edebilir. Herkesin yardımı gerekli. Türkiye’de henüz, popülasyonlarını kontrol edebilmek için en mükemmel zaman olan erken aşamadayız. Bu türü yakalamanın en etkin yolu zıpkın/mızrak kullanmak. Bu balıkları güven içinde yiyebilirsiniz, zehirli ama öldürücü değil çünkü zehirleri kılçıklarında, etlerinde değil.

İlk Yardım

Zehir içeren ve şiddetli ağrı veren iğne görümlü 18 sırt kılçıklarına dokunmamak için azami özen gösterilmez. Aslan balığı sokmasına karşı kurbanın cildine giren kılçığın cımbızla alınarak derinin dezenfekte edilmesi ve sokulan bölgenin dayanılabilecek en yüksek ısıdaki suya 30 ila 90 dakika kadar batırılması önerilmektedir. Zehiri protein bazlı olduğu için yüksek ısı zehiri yıkar. Bununla birlikte kurbanı antihistaminik ve güçlü bir ağrı kesici verilmeli ve hasta herhangi bir şok riskine karşı gözlemlenmelidir.

Ağrı yoğun olsa bile aslan balığı sokması nedeniyle ölüm gözlemlenmemiştir, herhangi bir allerjide olduğu gibi zehirin reaksiyonları tedavi edilmezse ölümle sonuçlanabilir.

Zehri içeren sadece sırt kılçıkları/omurgası olduğu için kılçıkları temizlendikten sonra eti yenilebilir ve çok lezzetlidir. İyi bir görüş sağlayan, kalp ve kolesterol seviyelerini ayarlayan bununla birlikte anksiyete ve depresyonu gideren süper bir gıda olan Omega 3 yağ asitleri içerdiği için etini yemek çok da sağlıklıdır. Ek olarak, bu balık çok hızlı büyüdüğü için diğer büyük balıklarla mukayese edildiğinde çok daha az miktarda, zaman içinde insanları zehirleyen, cıva ve kurşun barındırır.

Dileriz ki, burada açıkladığımız gerçekler sizleri, denize yakın yaşayan herkesle çağrımızı paylaşmaya ve böylece hep birlikte, bu süpürge gibi yumurtlama fabrikaları olan istilacı aslan balıklarının akınına kontrol altına almak için elimizden geleni yapmaya çalışacak kadar korkutmuştur.

Yazarlar

Aylin Ulman (Mediterranean Conservation Society)

Polly Alford (Blue Reef Adventures and Founder of Reef Conservation International Ltd, Belize)

Karayıpler'deki bu gerçeklerin çoğu Lionfish Üniversitesi ile control edilebilir. (www.lionfishuniversity.org), türünün tek STK'sı, bu türün yoğun olarak çalışıldığı yerdir.

Tuzaklar, tüpler ve zıpkınlar/mızraklar web sitesi: <https://www.zkstore.com/>

Aşağıdaki bağlantı yeni bir aslan balığı yemek kitabına aittir, böylece denizlerin korunmasına yardımcı olurken bazı lezzetli reçeteleri evde uygulayabilirsiniz:

https://www.amazon.com/Cook-Lionfish-Polly-Alford/dp/1457558521?fbclid=IwAR345BT_cqk9wn1n8B1ZwsFNQooOe5kjh5XYtuXQYsHq7ahZ_p4SmxslqHU&pldnSite=1

